

**«Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамы
(бұдан әрі – Қоғам) қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі
талдау нәтижелері бойынша
ТАЛДАМАЛЫҚ АНЫҚТАМА (Есеп)**

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізуге негіздеме:

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасы Заңының 8-бабының 5-тармағы, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы №12 бұйрығымен бекітілген сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларының 4-тармағы, Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің төрағасы 2021 жылғы 7 сәуірде бекіткен Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі әдістемелік, сондай-ақ Қоғам Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 11 наурыздағы шешімімен бекітілген «Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - Қоғам) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі туралы Ереженің 15-тармағының 22) тармақшасы (№2/2022 Хаттама), «Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты және «Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамы Басқарма төрағасының «Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамының қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу туралы» 2024 жылғы 10 сәуірдегі бұйрығы (№ 42-ө бұйрық).

Талдау жүргізу кезеңі:

20 мамыр - 28 маусым 2024 жыл

Ішкі талдау объектісі қызметінің талданатын кезеңі:

1 қаңтар 2024 жыл - 30 мамыр 2024 жыл

Орындаушы:

Дюсенов Б.Т. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің комплаенс- офицері

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау (бұдан әрі – талдау) келесі бағыттар бойынша жүргізілді:

1. Құрылымдық бөлімшелердің қызметіне қатысты ішкі нормативтік құжаттарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;
2. Құрылымдық бөлімшелердің ұйымдастыру-басқару қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

I. Құрылымдық бөлімшелердің қызметін қозғайтын ішкі нормативтік құжаттардағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау.

Қоғам мынадай нормативтік құқықтық актілерді басшылыққа алады: Қазақстан Республикасының Конституциясын, Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексін, 2012 жылғы 6 қаңтардағы №528-IV «Ғарыш қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңын, 2003 жылғы 13 мамырдағы №415 «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңын, 2004 жылғы 5 шілдедегі №567 «Байланыс туралы» Қазақстан Республикасының Заңын, Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы 2005 жылғы 26 қазандағы №85 «KazSat» қазақстандық байланыс және хабар тарату спутнигін құру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын, 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңын, 2014 жылғы 26 желтоқсандағы №986, «Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығын, Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулыларын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілерін басшылыққа алады. Қоғам өзінің Жарғысын, Қазақстан Республикасы Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің бұйрықтары мен өкімдерін, ішкі нормативтік құжаттарды, оның ішінде Қоғамның актілерін басшылыққа алады.

Сондай-ақ, Қоғамның infosite@rcsc.kz ресми сайтында «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет» бөлімі ашылды, онда қоғамдық қатынастардың оқшауланған саласында жұмыс істейтін адамдарда сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлықты қалыптастыру, сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне төзбеушілік ахуалына қол жеткізу (лауазымды тұлғалардың ерекшеліктері), сондай-ақ сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың жағымсыз салдарын болдырмау мақсатына арналған «РҒБО» АҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттары», «РҒБО» АҚ бастамашылық ақпараттандыру саясаты» және «РҒБО» АҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет туралы ереже» материалдары орналастырылған.

Нормативтік-құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау мәніне ішкі талдау жүргізу кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін дискрециялық өкілеттіктер мен нормалар анықталған жоқ.

Талдау лауазымды адамның өз қалауы бойынша шешім қабылдауына ықпал ететін ережелердің болуына жүргізілді (*Қоғам Жарғысының 15-тарауына сәйкес Атқарушы орган (Қоғам Басқармасы)*).

Талдау қорытындысы бойынша Қоғамда лауазымды тұлғаның (Басқарма төрағасының) жеке шешім қабылдау қаупі жоқ.

Жеке және заңды тұлғалардың өз құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыруы кезінде кедергілер жасауға ықпал ететін ережелер анықталған жоқ.

Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарын талдау барысында дискрециялық өкілеттіктер анықталған жоқ.

Сыбайлас жемқорлық қылмыстар жасауға нақты ықпал ететін нормалар табылған жоқ, бірақ Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау бойынша жұмысты жалғастыру ұсынылады.

Сондай-ақ, қарама-қайшылықтардың туындауын болдырмау үшін ішкі нормативтік құжаттардың қолданыстағы заңнамаға сәйкестігіне мерзімді мониторинг жүргізу қажет.

II. Қоғамның ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау.

Бөлімшенің ұйымдастыру-басқару қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау мәніне ішкі талдау жүргізу кезінде мынадай мәселелер қаралды:

- персоналды басқару, оның ішінде кадрлардың ауысуы;
- мүдделер қақтығысын реттеу;
- мемлекеттік сатып алу мәселелері бойынша;
- ұйымдастырушы-басқару қызметінен туындайтын өзге де мәселелер.

Персоналды басқару, оның ішінде кадрлардың ауысуы мәселесі бойынша:

«РГБО» АҚ кадрлық құрамы бойынша көрсеткіштер (2023 ж. және 2024 ж. 5 айы үшін)

Кезең	Штат саны	Нақты саны	Кадрлардың ауысуы	Бос орындар	Лауазымдық нұсқаулықтар
2023 ж. 5 айы үшін	192	192	Жалпы кадрлардың ауысуы – 10,2%, оның ішінде ИТҚ – 9%, шекті мән 10%	17, оның ішінде 4 қызметкерді қабылдау, 5 қызметкерді ауыстыру мәселелері бойынша кадрлар жөніндегі комиссияның 16 отырысында қаралды	«Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамының кейбір құжаттарын бекіту туралы» Басқарма төрағасының 16.10.2023 жылғы №138-п бұйрығы
2024 ж. 5 айы үшін	192	187	Жалпы кадрлардың ауысуы – 5,5%, оның ішінде ИТҚ – 2,5%, шекті мән 10%	7, оның ішінде 2 қызметкерді қабылдау, 2 қызметкерді ауыстыру мәселелері бойынша кадрлар жөніндегі	«Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік қоғамының кейбір құжаттарын бекіту туралы» Басқарма төрағасының 04.30.2024 жылғы №51-п бұйрығы

				комиссияның 8 отырысында қаралды	
--	--	--	--	--	--

Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің лауазымдық нұсқаулықтарына қатысты құжаттарды талдау кезінде негізінен қызметкерлер атқаратын лауазымына қойылатын біліктілік талаптарына сәйкес келеді.

Сонымен қатар, инженерлік құрам қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарына қойылатын біліктілік талаптарын, әсіресе АҚЖБ-ның жаңадан құрылған құрылымдарын және OneWeb («Көктерек» ҒБО) шартын орындау шеңберінде олардың ғарыштық байланыс қызметімен корреляциялық сәйкес келетін жұмыс ерекшеліктерін тағы бір рет қайта қарау және өзектендіру қажет, сондай-ақ ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 30.12.2020 ж. №553 «Басшылар, мамандар және өзге де қызметшілер лауазымдарының білікті анықтамалығын бекіту туралы» бұйрығына сәйкес лауазымдық нұсқаулықтарда функционалдық міндеттердің қайталанбауы ұсынылды..

Талданатын кезеңде 2023 жылы және 2024 жылдың 5 айында 2 қызметкерге орындаушылық және еңбек тәртібін бұзғаны үшін тәртіптік жаза қолданылды.

Кадрлардың ауысымдылығының (ауысымдылығының) асып кету фактілері нормадан аспайды.

Еңбек жөніндегі уәкілетті мемлекеттік орган айқындаған тәртіппен еңбек шарттарын есепке алудың бірыңғай жүйесіне қызметкермен еңбек шартын жасасу және тоқтату, оған енгізілетін өзгерістер және (немесе) толықтырулар туралы ақпаратты енгізу бөлігіндегі ҚР Еңбек кодексіне енгізілген өзгерістерге сәйкес Enbek.kz-те шарттарды тіркеу бойынша жұмыс жалғасты, электрондық үкіметтің «Ашық деректер» порталында Қоғам туралы деректер орналастырылды.

Enbek.kz орналастырылған бос орындар саны 2023 жылы 17 бірлікті құрады, 2024 жылғы 01 қаңтар мен 13 мамыр аралығында – 4 бос орын.

Талданатын кезеңде қызметкерлерді қабылдау мәселесі негізінен ҚР Еңбек кодексіне сәйкес жүргізілді. Кадрлық іс жүргізу, іс жүргізу және мұрағат ҚР нормативтік құжаттарына сәйкес жұмыс істейді.

Қолданыстағы заңнаманы бұзу және бұрын сыбайлас жемқорлық қылмыстар, қылмыстық қылмыстар жасаған адамдарды жұмысқа қабылдау, мүдделер қақтығысының болу фактілері анықталған жоқ.

Кандидаттарды іріктеу және бос лауазымдарға орналастыру тәртібі Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына, Қоғамның кадр саясатына және Басқарманың 05.02.2021 ж. №3/2021 бекіткен «Бос лауазымдарға кандидаттарды іріктеу қағидаларына» (бұдан әрі -іріктеу қағидалары) сәйкес анықталады және бұзушылықтар табылған жоқ.

- жұмысқа қабылданған қызметкерлердің басшымен үлестестігі жоқ;
- мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру, мүлікті, активтерді және басқаларды сатып алу не сату кезінде лауазымды тұлғалардың үлестестігі жоқ;

- жақын туыстарының, жұбайлары мен жекжаттарының (олардың жақын туыстары, жұбайы (зайыбы) және (немесе) жекжаттары атқаратын лауазымдарға тікелей бағынатын, сондай-ақ жақын туыстарының, жұбайының (зайыбының) және (немесе) жекжаттарының тікелей бағынысындағы жұмыскерлердің бірлескен қызметінде (жұмысында) тәуекелдер болады.

2024 жылдың 5 айында қолданыстағы заңнамамен лауазымды тұлғалар үшін белгіленген (оның ішінде коммерциялық ұйымдарды сенімгерлік басқаруға беру және т.б.) қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер мен тыйымдарды бұзу жағдайлары анықталған жоқ.

Жүргізілген тексеру нәтижесінде және Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетінің (бұдан әрі - ҚР БП ҚСЖАЕК) ақпараттық базасы бойынша ЦДИАӨМ сауал салуына сәйкес Қоғамның қабылданған қызметкері сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамдарға квазимемлекеттік сектор субъектілерінде жұмыс істеуге тыйым салуға қатысты заңнаманы сақтау тұрғысынан, оның ішінде кадр құрамындағы жаңартуларды ескере отырып ҚР БП ҚСЖАЕК ақпараттық базасында алынған деректердің қорытындысы бойынша ағымдағы кезеңде тартылмаған және тіркелмеген.

Сондай-ақ, Қоғам қызметкерлерінің әзірленген лауазымдық нұсқаулықтарының функционалдық міндеттерінде сыбайлас жемқорлық қылмыстары үшін жауапкершілік қарастырылғанын атап өткен жөн.

Ұсыныстар:

Қоғамда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайту мақсатында ұсынылады:

1) қабылданатын ішкі нормативтік құжаттарға оларды іске асыру кезінде ықтимал сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне тұрақты талдау жүргізу керек;

2) Қоғам Басқармасына жоғарыда аталған лауазымдарды оңтайландыру және тарату жөніндегі акционерлік қоғамның құрылымын қайта қарау, сондай-ақ қоғам аппаратының басқару құрамы санының нормативін сәйкестікке келтіру ұсынуылады.

3) шешімдер қабылдаудың ашықтығының нақты тетігін әзірлеу және саланың ерекшелігін ескере отырып, Қоғамның тарифтік торының бірыңғай форматына келтіру ұсынылады;

4) Қоғам Басқармасының басшылығына Қоғамдағы еңбекті ұйымдастыру мен нормалаудағы осы проблеманы шешудің өзектілігі мен маңыздылығы үшін Қоғамның штат санын көбейтпей, қолда бар бірлікті нормалаушыға айналдыру мүмкіндігін іздестіру ұсынылады;

5) жұмыскерлерді Қоғамға жұмысқа орналастыру кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың талаптарына сәйкес жұмыс істейтін туыстары мен қабылдаушы тұлғалардың бір-біріне тікелей бағыныстылығында болуын болдырмау мәселесін қарау;

7) қажет болған жағдайда ұйымдық құрылымға және/немесе штат кестесіне тиісті өзгерістер енгізе отырып, мүдделер қақтығысын болдырмау шеңберінде Қоғам қызметкерлерінің функционалын қайта қарау;

8) мүдделер қақтығысы фактілеріне жол бермеу, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың, Іскерлік әдеп кодексінің және Қоғам қызметкерлерінің кәсіби әдеп нормаларын қатаң сақтау;

9) ішкі нормативтік құжаттарды, әсіресе ҚР заңнамасына сәйкес Қоғам қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарында уақтылы өзектендіру;

10) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттарын сақтай отырып, Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау жөніндегі жұмысты жалғастыру;

11) Қоғамға кандидаттарды жұмысқа қабылдау кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу және болдырмау үшін Құқықтық және кадрлық қамтамасыз ету департаменті Кадр жұмысы және құжат айналымы басқармасы кандидаттарды Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметпен келісуі қажет.

Мүдделер қақтығысын реттеу мәселесі бойынша:

Бірінші жартыжылдық кезеңінде Қоғам қызметкерлері арасында мүдделер қақтығысы анықталған жоқ.

2024 жылдың 5 айында жеке және заңды тұлғалардың 19 өтініші келіп түсті, олар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қаралды. Уақытылы қаралмау және жауап бермеу фактілері табылған жоқ. Жеке және заңды тұлғалар тарапынан сыбайлас жемқорлық көріністері фактілері бойынша Қоғам қызметкерлерінің әрекетіне 2024 жылдың 5 айы ішінде өтініштер түскен жоқ.

Кадр жұмысы және құжат айналымы басқармасы Tengri BPM электрондық құжат айналымы жүйесі арқылы Қоғамға кіріс хат-хабарларын тіркейді және келіп түскен күні (тіркеу күні) басшылыққа қарау үшін жіберіледі.

Қоғамда Директорлар кеңесі 2022 жылғы 16 мамырдағы №2/2022 хаттамада қабылдаған және бекіткен «РҒБО» АҚ-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты жұмыс істейді, ол мүдделер қақтығысы және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатының талаптарын бұзғаны үшін санкциялар (жауапкершілік) бөлігінде мәселелерді реттеуді көздейді. Қоғамның барлық қызметкерлері мүдделер қақтығысынан бос, ашық, уақтылы және барабар шешімдер қабылдауға жауапты.

Қызметкерлер (оның ішінде жаңадан қабылданған қызметкерлер сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатының ережелерімен танысқаны және қабылданғаны туралы «растау» нысанына қол қояды және Қоғамның Кадр жұмысы және құжат айналымы басқармасына жолдайды. Корпоративтік этика мәселелеріне қатысты осындай ережелерді енгізу Қоғам қызметкерлерінің

корпоративтік этика нормаларын орындауы үшін міндетті сипат береді, сондай-ақ бұзушылықтар болған жағдайда тәртіптік ықпал ету шараларын қабылдауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, Қоғамның Директорлар кеңесінде «РҒБО»

қоғамының қызметкерлері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық» бекітілгеннен және қабылданғаннан кейін барлық қызметкерлер мен лауазымды тұлғалар хабардар етіліп, одан әрі жұмыс істеу үшін қол қойғызып таныстырылды.

Жақын туыстары (ата-аналары (ата-аналары), балалары, асырап алушылары, асырап алушылары, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апасіңділері, аталары, әжелері, немерелері) немесе жұбайы атқаратын лауазымға тікелей бағынысты лауазымдарға орналасу және мемлекеттік сатып алу рәсімін өткізу кезінде үлестестік фактілері бойынша талдау жүргізу кезінде (жұбайы) тіркелмеген.

Мемлекеттік сатып алу, қаржы қаражатын игеру және бөлу мәселелері бойынша:

Қоғамда мемлекеттік сатып алу «Мемлекеттік сатып алу туралы» 2015 жылғы 4 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 желтоқсандағы № 1200 қаулысымен бекітілген ерекше тәртіпті қолдана отырып мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларына (бұдан әрі - ерекше тәртіп қағидалары), Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы № 648 бұйрығымен бекітілген мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларына (бұдан әрі - Қағидалар), мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру мәселелерін реттейтін өзге де нормативтік актілерге, сондай-ақ Қоғам Басқармасының 2022 жылғы 5 тамыздағы №26/2022 шешімімен бекітілген Қоғамда мемлекеттік сатып алу рәсімдерін ұйымдастыру және жүзеге асыру туралы Ережесіне сәйкес жүзеге асырылады.

Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу мемлекеттік сатып алу веб-порталы арқылы жүзеге асырылады, ол туралы мәліметтер таратылуы шектелген қызметтік ақпаратты құрайтын тауарларды,

жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алған жағдайда ерекше тәртіпті қолдана отырып мемлекеттік сатып алуды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілермен байланысты болдырмайды.

Таралуы шектеулі қызметтік ақпаратты құрайтын тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің тізбесі Қазақстан Республикасы Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрінің 2017 жылғы 16 маусымдағы №110/НҚ/қбпу бұйрығымен бекітілген.

Ерекше тәртіпті қолдана отырып, Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету үшін хабарландыруды Мемлекеттік сатып алуды өткізу басталғанға дейін кемінде он күнтізбелік бес күн бұрын мемлекеттік сатып алу веб-порталында орналастыру көзделеді. Бұл ретте, әлеуетті өнім берушілердің тізімін қалыптастыру және бекіту конкурстық құжаттаманы алу үшін өтінішхат бергендер қатарынан мемлекеттік сатып алу веб-порталы арқылы осындай тізімді қалыптастыруға байланысты Қоғамның құрылымдық бөлімшелеріне тікелей тәуелді болмайды (*Ерекше тәртіп қағидаларының 28-30-тармақтары*).

Ерекше тәртіппен сатып алумен байланысты емес сатып алу бойынша шарттар жасасу мемлекеттік сатып алу веб-порталы арқылы жүзеге асырылады, бұл сатып алынатын тауарлар, жұмыстар, көрсетілетін қызметтер бойынша толық және анық ақпаратты талдауға және олардың орташа сатып алу бағаларын айқындауға мүмкіндік береді. Электрондық шарттарды және мемлекеттік сатып алуды оңайлатуға және ашықтыққа бағытталған бірқатар басқа нормаларды енгізу сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайтуға мүмкіндік береді.

2023 жыл:

«РҒБО» АҚ-ның 2023 жылға арналған мемлекеттік сатып алу жоспары «РҒБО» АҚ Басқарма төрағасының 2022 жылғы 26 желтоқсандағы № 158-ГЗ бұйрығымен бекітілген, жалпы сомасы 3 234, 1 млн.теңгеге 815 тармақтан тұрады, 3 215,0 млн. теңгеге ерекше жоспар 28 тармақтан тұрады.

1-кесте. Сатып алудың қолданылатын тәсілдері бөлінісіндегі ақпарат

Сатып алудың қолданылатын тәсілдерін талдау шарттар жасасу кезінде сатып алудың басым үлесі (лоттар бойынша) конкурс тәсіліне – **14,79%** (1,6 млрд. теңге), баға ұсыныстарын сұрату – **73,12%** (153,2 млн. теңге), электрондық дүкен – **8,22%** (19,6 млн. теңге), бір көзден – **1,9%** (26,1 млн. теңге) екенін көрсетті.

Конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алу қорытындылары шығарылғанға дейінгі кезеңге Қоғамды күнделікті қажеттілік тауарларымен, жұмыстарымен және қызметтерімен қамтамасыз ету үшін 2022 жылғы шарттарға жалпы сомасы 12 338,9 млн.теңгеге (күзет, байланыс, оның ішінде Интернет, сондай-ақ ғимараттар мен іргелес аумақтарды жинау қызметтері) 11 қосымша келісім жасалды.

Осылайша, жоспар бәсекеге қабілетті тәсілдермен 97,5%-ға қалыптастырылды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

Жоспардың 806 тармағы бойынша 3 149,8 млн. теңге мемлекеттік сатып алу веб-порталында жарияланды, оның ішінде:

Жоспардың 42 млн. теңге сомасына 16 тармағы бойынша сатып алулар бірнеше рет жарияланды, алайда өтінімдердің болмауына байланысты қорытындылар өткізілмеді деп танылды.

Жоспардың 3 тармағы бойынша 3,7 млн. теңге сомасына өнім берушілердің міндеттемелерді орындамауына байланысты бұзылды.

Жоспардың 9 тармағы бойынша 38,6 млн. теңге сомасына сатып алу бастамашысы ЦДИАӨМ және ЦДИАӨМ АҒК тапсырмасы бойынша оңтайландыруға ұсынылды.

Барлығы 815 тармақ бойынша 1,86 млрд.теңге сомасына 784 тармақ (96,1%) бойынша шарттар жасалды.

Жасалған шарттар бойынша жинақ 849 279,1 млн.теңгені немесе жоспарлы мәндердің 30,1% құрайды.

Мемлекеттік қызмет көрсетушілерді жосықсыз деп тану туралы сотқа талап-арыздар жолданды.

2023 жыл ішінде әлеуетті өнім берушілер конкурстық (аукциондық комиссияның) әрекеттеріне мемлекеттік аудит органдарына 18 шағым берді, оның ішінде 3 конкурс бойынша қорытындылар қайта қарауға жіберілді:

Жерсеріктік станция конвертерін сатып алу - әлеуетті өнім берушінің өтінімі негізсіз қабылданбады;

Сплиттерді сатып алу - әлеуетті өнім берушінің өтінімі негізсіз қабылданбады;

Аумақтарды жинау қызметтері - әлеуетті өнім берушілердің өтінімдері негізсіз қабылданбады.

Мемлекеттік аудитті хабардар ету нәтижесінде орындалды, сатып алу қорытындылары қайта қаралды.

Бақылаушы мемлекеттік органдар, мемлекеттік сатып алу веб-порталы тарапынан мемлекеттік сатып алу рәсімдерінің бұзылуы анықталған жоқ.

Заңның 5-бабының 2-тармағына және 50-бабына сәйкес Қоғамда 2023 жылға арналған «РҒБО» АҚ Басқарма төрағасының 2022 жылғы 27 желтоқсандағы № 41 бұйрығымен **3 215 029 634 теңгеге** енгізілген түзетулерді ескере отырып, жалпы сомасы **2 284 105 939 теңгеге** МС Ерекше жоспары бекітілді, бұл ретте ҚҚС есебінсіз **1 662 531 821,51** теңгеге шарттар жасалды.

Сатып алудың қолданылатын тәсілдерін талдау көрсеткендей, жасалған шарттардың басым үлесі (сомаға) конкурсқа – **72,56%** (1 206 362 835,25 теңге), бір көзден алу тәсілі бойынша (МС туралы Заңның 39-бабының 3-тармағы негізінде) - **27,44%** (456 168 986,26 теңге) келеді.

2023 жылы мемлекеттік сатып алудың Ерекше жоспарын орындау (15 тармақ) - **57,69% құрады** (барлық түзетулерді ескере отырып, МС Ерекше жоспарының 26 бекітілген тармағынан), жасалған шарттар бойынша үнемдеу -жылдық бекітілген соманың **25,27%** немесе **420 080 749,35 теңгені** құрады.

2024 жылдың 5 айы:

2024 жылға арналған мемлекеттік сатып алу жоспары «РҒБО» АҚ Басқарма төрағасының 2023 жылғы 21 желтоқсандағы № 266-ғз бұйрығымен бекітілген. Ағымдағы жылғы 20 мамырдағы жағдай бойынша МС жоспарының **702** тармағынан: **485 (70%)** тармақ бойынша шарттар жасалды; **100 (14,24%)** тармақты орындауда; **76 (10%)** тармақ түзету процесінде. Жалпы, МС жоспарының орындалуы - **70 %** құрайды. Алдын ала үнемдеу - **845,1 млн. теңге**.

Мемлекеттік аудит органдарына әлеуетті өнім берушілердің **5 шағымы** берілді, оның ішінде:

- бас тартылды - 4;
- ішінара қанағаттандырылды - 0;
- толық қанағаттандырылды - 1.

Талданып отырған кезеңде мемлекеттік сатып алу мәселелері бойынша Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзушылықтар анықталған жоқ.

Бұдан басқа, шарттар жасасу бағыты бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайту үшін Басқарманың қазіргі мүшелері сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпелерге қол қойды.

Қоғамның ішкі нормативтік құжаттары заңнамаға толықтырулар/өзгерістер енгізілген кезде өзектендіріледі не жойылуға қойылады.

Қаржы қаражатын игеру және бөлу бойынша:

Қоғамның 2023 жылға арналған мемлекеттік сатып алу жоспары бойынша атқарылған жұмыстар туралы есепке сәйкес жүзеге асырылған сатып алулардан үнемдеу – 827 310,4 мың теңгені құрайды. Олар бойынша үнемдеу жоспарланған соманың 30%-дан астамын құрайды:

- ВВГ кабелі («Көктерек» ҒБО) 8000,0 теңгеге жоспарланған, шарт 3255,6 теңге сомасына жасалған. Үнемдеу 5 093,1 теңге немесе жоспарланған соманың 70%-дан астамы;

- жерсеріктік станция конвертері («Көктерек» ҒБО) 46 521,0 мың теңгеге жоспарланған, шарт 30 916,0 мың теңге сомасына жасалған. Үнемдеу 15 605,0 теңге немесе жоспарланған соманың 30%-дан астамы;

- қуат розеткалары блогы («Көктерек» ҒБО) 6 855,7 мың теңгеге жоспарланған, шарт 3 304,0 мың теңге сомасына жасалған. 3 817,2 теңге немесе жоспарланған соманың 50%-дан астамын үнемдеу;

- жерсеріктік байланыс станциясы (жобалық кеңсе) 1 059 99,9,0 мың теңгеге жоспарланған, шарт 539 598,2 мың теңгеге жасалған. Үнемдеу 520 401,7 теңге немесе жоспарланған соманың 50%-дан астамы;

- ПВ кабелі («Көктерек» ҒБО) 5 325,6 мың теңгеге жоспарланған, шарт 1 185,0 мың теңге сомасына жасалған. 3 570,0 теңге немесе жоспарланған соманың 50%-дан астамын үнемдеу;

- желілік коммутатор («Көктерек» ГБО) 14 400,0 мың теңгеге жоспарланған, шарт 8 917,6 мың теңгеге жасалған. 5 482,4 теңге немесе жоспарланған соманың 30%-дан астамын үнемдеу.

Жоғарыда айтылғандарға байланысты бюджеттік өтінімді және даму жоспарын жасау, сондай-ақ бюджеттік өтінімді жасау үшін құрылымдық бөлімшелер баға ұсыныстарын беру кезінде бюджет қаражатын тиімді пайдалану үшін нарық бағасына талдау жүргізілмейтіні көрінеді.

Яғни, мемлекеттік сатып алу үшін пайдаланылатын ақшаны оңтайлы және тиімді жұмсау тәуекелдері бар.

Ұсыныстар:

Қоғамда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайту мақсатында:

1) тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде Қоғамда құрылатын конкурстық (аукциондық) комиссиялардың мүшелері мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманың нормаларын қатаң сақтауы және бұдан әрі қандай да бір әлеуетті өнім берушілерге артықшылық құқығын беру фактілеріне жол бермеуі;

2) одан әрі жұмыста әлеуетті өнім берушілердің конкурсқа (аукционға) қатысуға заңсыз жіберілуіне (жіберілмеуіне) әлеуетті өнім берушілердің қанағаттандырылған шағымдарының қорытындылары бойынша Астана қаласының ІМАД-ның хабарламасын назарға алуы;

3) азаматтық-құқықтық шарттар, мемлекеттік сатып алу шарттарын жасасу кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама, іскерлік әдеп және парасаттылық нормаларының, ерікті бәсекелестік қағидаттарының қатаң сақталуын қамтамасыз ету;

4) мемлекеттік сатып алу саласындағы қызметті жүзеге асыратын адамдарға сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін жауапкершілік шаралары туралы жүйелі түсіндіруді жалғастыру;

5) экономикалық талдау және құрылымдық бөлімшелер басқармасы бюджеттік өтінімді және Қоғамды дамыту жоспарын қалыптастыру кезінде бюджет қаражатын оңтайлы және тиімді пайдалану үшін баға нарығына талдау жүргізуі қажет.

Мемлекеттік қызмет көрсету: Қоғам мемлекеттік қызмет көрсетпейді.

Рұқсат беру функцияларын іске асыру: Қоғам рұқсат беру функцияларын орындамайды.

Бақылау-қадағалау функцияларын іске асыру: Қоғам бақылау функцияларын орындамайды.

Ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметтен туындайтын өзге де мәселелер.

Акционерлік қоғамның аудиторы 2023 жылғы және 2024 жылғы 5 айдағы аудиторлық есепті тексеру қорытындылары туралы есептің материалдарын зерделеу қорытындылары бойынша акционерлік қоғамның құрылымдық бөлімшелері қызметінің ескертулері (тармақтары бойынша) бойынша ұсынымдарды уақтылы орындау бойынша ескертулерді негізінен жою үшін құрылымдық бөлімшелер тарапынан жұмысқа қабылдағанын атап өту қажет.

2023 жылдың қорытындысы бойынша есепке сәйкес 2022 жылдан бастап орындауға өтетін 25 тармақ және 6 тармақ. Қабылданған ескертулердің жалпы саны 31 тармақтан тұрады. Қазіргі уақытта 17-тармақ орындалды, 7-тармақ жұмыста, 1 –тармақ ұзартылды және 4-тармақ Қоғамның жауапты құрылымдық бөлімшелерінде жұмыс істеуде.

Акционерлік қоғамның аудиторы акционерлік қоғамның Директорлар кеңесінің тапсырылған шешімдерінің орындалуын жеке бақылауға алуы, ал Қоғам Басқармасының басшылығы Қоғам Директорлар кеңесінің тапсырылған пункттерінің уақтылы және сапалы орындалуын қамтамасыз етуі қажет.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмысты ұйымдастыру бағыты бойынша:

Қоғамның бекітілген ұйымдық құрылымына сәйкес (17.12.2021 ж.) 2022 жылғы наурыздан бастап Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет бірлігі енгізілді, оған қызметкерлер арасында қызметтің профилактикасына және Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы тиімді қолдануға бағытталған жұмыс функциялары бекітілді. Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 11 наурыздағы шешімімен (№2/2022 хаттама) «РҒБО» АҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі туралы» ереже және Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет комплаенс-офицерінің ұстанымы бекітілді.

2023 жылы және 2024 жылдың 5 айы аралығында сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамадағы өзгерістер туралы хабардарлықты арттыру мақсатында Директорлар кеңесінің шешімімен (16.05.2023 ж. №5/2023 Хаттама және 01.03.2024ж. №1/2024 Хаттама) ішкі нормативтік құжаттар ұйымдастырылып қабылданды және бекітілді: «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі туралы ережеге» өзгертулер мен толықтырулар енгізу туралы», «РҒБО» қоғамының қызметкерлері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық» және «РҒБО» АҚ-ның 2024 жылға арналған Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі іс-шаралар жоспары».

Орталық аппараттың, «Ақкөл» және «Көктерек» ҒБО еңбек ұжымының мүшелерімен «ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Занды іске асыру туралы» шараларды түсіндіру және Қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметінің бекітілген Ішкі құжаттарымен танысу бойынша кездесулер ұйымдастырылды.

Сондай-ақ, Қоғамның Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің бастамасы бойынша ағымдағы жылдың 29 ақпанында ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер өкілі Г. Хасеновамен кездесу ұйымдастырылды, онда «Қоғамдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатында» белгіленген талаптар, «2024 жылы декларацияны міндетті және уақтылы ұсыну туралы» қаржылық бақылау шаралары егжей-тегжейлі түсіндірілді (ағымдағы жылдың қыркүйегіне дейінгі мерзімде Қоғам қызметкерлері: қағаз немесе электрондық тәсілмен, тұрғылықты жері бойынша салық органдарына).

Онлайн режимінде Орталық аппарат, «Ақкөл», «Көктерек» ГБО қызметкерлері тарапынан жалпыға бірдей декларациялаудың ерекшеліктері туралы көптеген сұрақтар қойылып, ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кіріс қызметкері тарапынан бейнеролик пен басқа да практикалық материалдарды қолдана отырып, толық жауаптар берілді.

2024 жылдың наурыз айында Қоғам, «Ақкөл», «Көктерек» ГБО (онлайн режимінде) қызметкерлеріне «Есепті кезеңдегі (2023 жыл) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет жұмысының қорытындылары және биылғы жылдың алдағы міндеттері туралы», «Қоғам қызметкерлері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулықпен» танысу, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті, іскерлік этика және корпоративтік басқару кодексін қалыптастыру туралы кездесу өткізілді. ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасындағы өзгерістер туралы ақпараты бар материалдар, сондай-ақ басқа да материалдар Қоғамның корпоративтік сайтында орналастырылды.

Қоғамның корпоративтік сайтында www.rcsc.kz сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактілері туралы хабарлау мақсатында «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет» айдары, байланыс деректері (электрондық пошта, телефон нөмірі), сондай-ақ ұжымның барлық қызметкерлеріне «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің жұмысы мен қызметі туралы» жүгіну орналастырылған.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет сыбайлас жемқорлықтың болжамды немесе нақты жағдайлары бойынша жүгінген адамдардың құпиялылығын көздейді.

Талданатын кезеңде бұқаралық ақпарат құралдарында (электрондық басылымдар, іздеу жүйелеріндегі сұраулар) Қоғамға қатысты сыбайлас жемқорлық сипаттағы материалдар анықталған жоқ.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар, теріс пайдалану және этикалық емес мінез-құлық бойынша өтініштер «сенім телефонына» түскен жоқ.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің Комплаенс-офицері басшы қызметкерлердің көпшілік алдында сөйлеген сөздерінде, өзінің ақпараттық-жарнамалық материалдарында немесе жұртшылықпен байланыс жөніндегі басқа да іс-шараларда жалған ақпарат таратуға, фактілерді жасыруға және/немесе бұрмалауға жол бермей, жұртшылықпен және бұқаралық ақпарат

құралдарымен қарым-қатынаста жоғары этикалық стандарттардың сақталуын жүйелі түрде қадағалайды.

2023 жылы және 2024 жылдың 5 айында Қоғам қызметкерлерімен Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл заңнамасының, іскерлік этика және корпоративтік басқару кодексінің, еңбек және атқарушылық тәртіптің талаптары мен шектеулерін қатаң сақтау қажеттілігі туралы түсіндіру жұмыстары тұрақты негізде жүргізілді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін жақсарту және азайту үшін:

- 1) кандидаттармен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар мәніне еңбек шарттарын мұқият тексеруді қамтамасыз ету;
- 2) Азаматтық қызметке, квазимемлекеттік сектор субъектілеріне жұмысқа кірген кезде адамға сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны туралы мәліметтердің бар не жоқ екендігі туралы анықтама ұсыну;
- 3) Кодекстің 26-бабы 2-тармағының 2) тармақшасына сәйкес сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамды квазимемлекеттік сектор субъектілеріне жұмысқа орналастыруға жол бермеу қажет.

ҰСЫНЫСТАР:

- 1) Қоғамның Ішкі аудиторы қызметінің аудиторлық тексеру қорытындылары бойынша берілген ұсынымдар мен ескертулердің орындалуына мониторинг жүргізу жөніндегі жұмысты күшейту;
- 2) Қоғам Басқармасы Қоғам Директорлар кеңесінің тапсырылған пункттерінің уақтылы және сапалы орындалуын қамтамасыз етуі қажет
- 3) Ішкі аудит қызметін акционерлік қоғамның Директорлар кеңесінің тапсырылған шешімдерінің орындалуы бойынша жеке бақылауға алу қажет;
- 4) ҚР БП ҚСЖАЕК ақпараттық базасына жүгіну және ағымдағы және өткен кезеңдер үшін (өтелген/алынған сотталғандар туралы) деректер көрсетілетін қызметкерлерді тексеруді жүзеге асыру жолымен, сотталғандығының болуы не болмауы туралы және адамның кандидаттармен еңбек шарттарын жасасу бойынша тәуекелді төмендететін әкімшілік құқық бұзушылық жасағаны туралы анықтамаларға қарағанда.

Қоғамда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау кезеңінде нормативтік құқықтық және ішкі актілер, сондай-ақ процестер тұтастай алғанда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына ықпал ететін ережелерді қамтымайтыны анықталды.

Сондай-ақ, жоспарланған іс-шаралар шеңберінде ішкі нормативтік құжаттарды өзектендіру кезең-кезеңімен жүргізіледі.

Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жүргізілген талдау нәтижелері негізінде жарты жылда кемінде 1 рет талдау жүргізу ұсынылады, бұл Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін және/немесе оларға алғышарттарды уақтылы анықтауға, ішкі нормативтік құжаттарды жетілдіруді жалғастыруға мүмкіндік береді.

:

**«Республикалық ғарыштық байланыс орталығы» акционерлік
Қоғамының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс -қызметі**